

(గతసంచిక తరువాయి)

“నలుబదియొనిమిది గంటలలో మేము విధించిన పరతు లంగీకరించి మాయవరాజదంపతుల హత్యగురించి తగిన కారణము లివ్వనియెడల యుద్ధముతప్ప”దని జూలై 23 వ తారీఖున ఆస్ట్రియా ప్రభుత్వమువారు సెర్బియా ప్రభుత్వమువారికి కడపటితీర్మానము నంపిరి.

నీచమైన కొన్ని పరతుల కంగీకరించినను తమ యాత్మ గౌరవమునే నాశముచేయు కొన్ని పరతుల కంగీకరింపజాలమనియు వానివిషయమున అంతఃజాతీయ సమస్యలను పరిష్కరించు హేతు న్యాయస్థానము నందు న్యాయముబొందెదమనియు సెర్బియా ప్రభుత్వము జవాబు పెను

యుద్ధసింహాసనగల ఆస్ట్రియా జూలై 23 వ తారీ ఖున సెర్బియాపై యుద్ధము ప్రకటించి వెంటనే వైనికీ సన్నాహములు గావింపసాగెను దానికి ఒకవారుగ రష్యాకేసేనలు ఆస్ట్రియా సరిహద్దులందు మూగ సాగినవి. ఆస్ట్రియాపక్షముగ ఆగస్టు 1 వ తారీఖున రష్యాపై జర్మనీ తన రణదండబలిన ప్రయోగించినది. వెంటనే యూరప్రుఖండముతయు రణభేదుల ప్రయోగితో ఫిరంగుల పేల్పులతో, బాంబుల ఘోషలతో, విమాన ముల శబ్దములతో దద్దరిల్లిపోయినది. రష్యాపక్షముగ ప్రాన్సు జర్మనీపై కత్తిమోసినది. పరాయి సైన్యములు బెల్జియమునం దడుగు పెట్టకూడదని 1829 వ సంవత్స రమునందు కుదర్చబడిన సంధిపరతుల నుల్లంఘించి జర్మను సేనలు బెల్జియముపై దాడివేడలినవి. వెంటనే ఇంగ్లాండు జర్మనీపై యుద్ధము ప్రకటించినది. ఈ యుద్ధ బాధలు మానవమండలియంతయు ప్రాకినవి. నాగరిక జాతులన్నియు రెండుభాగములైనవి. ప్రపంచమంతయు పాలికలగమారినది. ఇట్టి మహాయుద్ధము మానవ చారిత్రము దింతవరకు తటస్థించలేదు.

భూమిపై యుద్ధము జరుగుచున్నది. ఆకాశములో పోరు జరుగుచున్నది సమద్రములో రణభేదులు ప్రయోగముచున్నవి. సాగరాంతములందు బాంబులు ప్రేలుచున్నవి. మానవునియొక్క రసాయనిక విజ్ఞాన మంతయు నిందు ప్రదర్శింపబడుచున్నది. కర్మకులందరు కసాయివారిలై కత్తులుబూని రణక్షంగమున మరుగు చున్నారు. కార్మికులందరు కర్మక్షేత్రమునువదలి యుద్ధరంగమున మునుగుచున్నారు విద్యార్థులు గోపావివశులై చదువులకు స్పృహచెప్పి తుపాకులను చేతబట్టుచున్నారు. ఘడియఘడియకొండగో యువ తులు విధివరా ద్రగుచున్నారు. సనాథలు ఆనాథ లగుచున్నారు. అప్రవృత్తలమంతయు వితంతువుల ఘోష తోను, అనాథుల యాత్మనాదములతోను ససిహాసల యాక్రందన ధ్వనులతోను యల్లాడుచున్నది. మృత్యు దేవత తల విరియబోనుకొని మానవమండలియంతట విహరించుచున్నది. శివుడు సృష్టిలయమునకై తాండవ నృత్యము సల్పుచున్నాడు. డ్యాను దేవత చేతులుచాచు కొని దేశదేశములు తిరుగుచున్నది. జనసంకీర్ణములై యుండు పట్టణరాజము లిపుడు స్మృశానవాటికలుగ మారుచున్నవి. చుల్లని ప్రవాహము ప్రవహించు ప్రదేశములందిపుడు మానవకవోష్ణరక్త ప్రవంతులు ప్రవహించుచున్నవి. పలువిధములగు ఫలపుష్పములతో యలరారు దివ్యక్షేత్రము లిపుడు యెడారులుగా మారుచున్నవి.

జయదేవత మొదట జర్మనీపై పునకే మొగ్గుజూపి నది. జయాపజయములు దైవాధీనములు. మానవుడు సంకల్పించును. భగవంతుడు వికల్పించును. జర్మనీ ప్రపంచమునంతయు నొకే సామ్రాజ్యముగ జేయ సంకల్పించినది. ఉన్నకొంచెము రాజ్యమును శిథిల

గృహలక్ష్మి

మగుట భగవంతునిలీల కాబోలు. కాలముగడచు కొలది జర్మనీయొక్క శక్తి తగ్గసాగినది. శక్తితగ్గ కొలది జర్మనీ యుద్ధరంగమునందు అనాగరికపద్ధతుల నవలంబింపసాగినది. పట్టణములపై బాంబులు కురిపించినది. నిరపరాధులపై విషవాయువులు ప్రయోగించినది. ప్రయాణికుల ఓడలనుముంచి వేయసాగినది. ఈ దుష్కృత్యములు ప్రపంచనాసుల హృదయములను కలచిస్తచినవి. వెంటనే అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రములు ప్రపంచమును ప్రజాప్రభుత్వమునకు భద్రము చేయుటకై (To make the world safe for democracy) మిత్రమండలి తరపున యుద్ధరంగమున కురికినది. నలుదిక్కులనుండి పరాజయవార్తలు బెర్లిన్ నగరము చేరుచున్నవి. బెర్లిన్ నగరమంతయు సంచలనముతో నిండిపోవుచున్నది. ప్రజలలో కోలాహల మధికమగుచున్నది. గుంపులు గుంపులుగ మనుష్యులు దిక్కుతెన్నులు లేక పరుగెత్తుచున్నారు. పట్టణమంతయు ప్రళయసంరంభమును దాల్చుచున్నది. మాలమాలలనుండి కల్లాలతరంగములు లేచుచున్నవి. ప్రజలందరు ప్రభుత్వభవనముచుట్టును మూగసాగిరి. రాత్రియగు కొలది జనసముదాయము పెరుగుచున్నది. జనసంఖ్య పెరుగుకొలది ప్రజలలో యావేశమధికమగుచున్నది. భవనముచుట్టును ప్రభుత్వసైనికులు తుపాకులతో కావలికాయుచున్నారు.

సైనికులసంఖ్యను మించి వేలులక్షలు ప్రజలు నిమిష నిమిషమునకు పెరిగిపోవుచున్నారు. ఇంతలో మరియొక సైన్యము రప్పింపబడినది. రాత్రియగు కొలది విషాదవార్తలు ప్రభుత్వభవనముచేరుచున్నవి. సైన్యము వెంబడి సైన్యము ఓడిపోవుచున్నదను వార్తలు రాగానే ప్రజలలో ప్రభుత్వముపై క్రోధాగ్నులు చెలరేగుచున్నవి. దేశదేశములనుండి జర్మను సేనలు తరిమి వేయబడుటయే గాక వేలకొలది జర్మకౌన్సిలులను పంపబడుచున్నారను వార్తలు నిమిషనిమిషమునకు వచ్చి చేరుచున్నవి. వానిని వినినకొలది ప్రజలలో

కోలాహలము లేచుచున్నది. ఇంతలో ప్రెంచివారు రెండు జర్మన్ సేనలను రూపుమాపుటయే గాక వేలకొలది జర్మనులను చిత్రవధగావించిరను వార్త జర్మనుల హృదయములను కలచిస్తచెను. అంతలోనే ఇంగ్లీషునావల నెదిరింప యాజ్ఞాపింపబడిన జర్మన్ నావికులు తమ ప్రభుత్వముపై తిరుగబడిరనువార్త జర్మన్ రాజ్యమంతట విద్యుత్ కాంతివలె మిఱుమిఱుగొలిపినది బెర్లిన్ నగరము చేరగానే ప్రజలలో ఆచేశము చెలరేగి ("Down with Kaiser! Down with the Emperor") అని కేకుల వేయసాగిరి. వారిని చెదరిపోవలసినదిగ ప్రభుత్వమువారు రాజ్యాపించిరి. ప్రజలు వినలేదు. వారిపై తుపాకులు వేల్పవలసినదిగ సైనికులూజ్ఞాపింపబడిరి. వారును వినలేదు. పైగా సైనికులందరు ప్రజలతోచేరి ఆందోళనచేయసాగిరి. వెంటనే జర్మన్ సామ్రాజ్య చక్రవర్తియగు రెండవ విలియము (William II) హాలండు దేశమునకు పరారి యాయెను.

అట్టి సమయమందు ఆల్బర్ట్ దుఃఖముతో కుర్చీలో జేరగిలబడియున్నాడు. తల్లి గోడు గోడున యేడ్చి సొమ్మసిల్లి పడిపోయినది. పొరలివచ్చు కన్నీటి ప్రవాహములను తుడుచుకొనుచు ఆల్బర్ట్ అట్టే యుత్తుంగ శోక తరంగముల యల్లకల్లాలమునందు బడి కొట్టుకొనిపోవుచున్నాడు. మేరీవచ్చి యాదృశ్యమునుచూచి నిశ్చేష్టితుడై నది. శోకసాగరమున మునిగియున్న యాతడా మెరాకసు గమనించలేదు. ఇంతలో శోకమునుండి తెప్పరిల్లిన తల్లి దాహము కావలెనని సంజ్ఞ చేసెను. మేరీ వెంటనే గ్లాసెడు మంచినీళ్లు అందిచ్చినది. వానినిత్రాగి యామె మరల కోదవముచేయ మొదలిడినది. ఆమెనూరార్చు కారణమడుగ మేరీదగ్గర కరిగినది. ఇంతలోనే ఆల్బర్టు ఆమెను చూచెను. వెంటనే భూతనికే దుఃఖముపోగి వచ్చినది. వెక్కి వెక్కి యేడ్చుసాగినాడు. మాతా పుత్రుల శోకముగాంచి కారణము తెలియకుండగనే

ప్రేమ స మ స్య

మేరీ కారున గొంతెత్తి యేడ్చినది. ఇట్లా యిరువురు చాలా సేపు రోదనము చేసిరి. కన్నీటి ప్రవాహమునకు కూడ అంతగలదు. రెండు మూడు గంటలకు కొంచెము నెమ్మదిపడిరి. దుఃఖకారణము గురించి మేరీ మరల యడిగినది. వెంటనే ఆల్బర్ట్ కు దుఃఖము ర సాగినది. ఇట్లు దుఃఖకారణము రేపినందుకు మేరీ తనను తానే నిందించుకున్నది. కొంతసేపైన తరువాత మేరీకి కారణము స్ఫురించినది. యుద్ధమునకుపోయిన ఆల్బర్ట్ తండ్రి గాని సోదరులు గాని మరణించియుండవలెను. మువ్వరిలో యెవ్వరు తిరిగిరానందున బహుశః మువ్వరు మరణించి యుండవచ్చును. పాపము! ఆల్బర్ట్ కెంతదుఃఖము ప్రాప్తించినది ఈ యాలాచనలు మేరీ హృదయమును కలచివైచినవి. దుఃఖించుచు తల్లి అల్లె నిద్రపోయినది. అప్పుడు మేరీ ధైర్యమును చిక్కబట్టి “స్త్రీలై దుఃఖించకు ఆల్బర్ట్. నన్ను చూచియైన కొంచెము దుఃఖమాపుకొనుము”

“మేరీ! ఇక నేను విద్యకు స్వస్తి చెప్పవలెను గదా” యని ఆల్బర్ట్ రోదనము చేయ మొదలు బెట్టబోవు సరికి మేరీ దగ్గరకు పరుగెత్తి తన చేతి మాలుతో కన్నీరు తుడిచి “నిద్రబోవుచున్న అమ్మ లేస్తుంది. ఏడ్చి ఆమె సుఖమును చెరపకు ఆల్బర్ట్.”

“నాయదరపోషణమే గాక అమ్మయొక్క కష్ట సుఖములన్నియు నాపైనే యాధారపడియున్నవి గనుక ఉద్యోగము చూచుకొనుట తప్ప వేరుగత్యం తరము లేదు గదా మేరీ.”

“ఇంత మాత్రమునకే విద్యకు స్వస్తి చెప్పవలసిన పనిలేదు. నీవెంతమాత్రము చదువును మానవద్దు ఆల్బర్ట్.”

“అలోచించిన కొలది నాభావిజీవితము నిరాశా మేఘ నిబిడికృతమైపోవుచున్నది. గాఢాంధకార ప్రచీకట్లు నాజీవితమును చుట్టుకొని వచ్చుచున్నట్లు నాకు దోచుచున్నది. ఈ క్లిష్ట పరిస్థితులనుండి దారిచూపగల ఆశాజ్యోతి మాత్రము కాన్పించుట లేదు”.

“ఆల్బర్ట్ నీ యాలాచనల మధ్య నన్ను పూర్తి గ మరచినట్లే భావించు చున్నాను. ఈ కష్టముల నుండి దాటించు ఆశాజ్యోతి లేదంటివి. నే నేమైతిని?”

“ఈవిషయ పరిస్థితుల యందు నీవు నాకెట్లు పక రింపగలవు మేరీ?”

“నాతండ్రి కోటీశ్వరుడు. అతనికి నేనొక్కరితనే కుమార్తెనను మాట మరువబోకు ఆల్బర్ట్.”

గత యూరపుసంగ్రామము ప్రపంచపటమును మాత్రమే గాక మానవజాతులయొక్క శక్తి సామర్థ్యములనుకూడ తారుమారు జేసి వేసినది. శతాబ్దముల తరుబడి జర్మను సామ్రాజ్యమును పెంచుచు వేరు ప్రఖ్యాతులతో విలసిల్లుచున్న హోమెన్ బోలెర్న్ రాజవంశము జర్మనీ దేశమునుండి తుడిచిపెట్టబడినది. నామావశిష్టమైన పవిత్రకోమను సామ్రాజ్య (Holy Roman Empire) మును నామమాత్రముగ నెపోలియన్ కాలమువరకు నేలి నాటినుండి ఆస్ట్రీయన్ సామ్రాజ్యము నేలుచున్న హేబ్బుర్గు రాజవంశము (Hapsburg dynasty) పదచ్యుతమైనది. యుగయుగములనుండియు నేకచ్ఛత్రాధిపత్యమువహించి నిరంతుశముగ రష్యన్ సామ్రాజ్యము నేలుచున్న రోమనవ్ రాజవంశము (Romanoff dynasty) నాశము గావింపబడినది. ఆష్ట్రోహంగేరియన్ సామ్రాజ్యము హతమొనర్చబడినది. టర్కిష్ సామ్రాజ్యము తుడిచి వేయబడినది. రష్యన్ సామ్రాజ్యము పూడ్చివేయబడినది. నిరంతుకులచే నాశనము చేయబడిన పోలాండు తిరిగి సృష్టింపబడినది. సార్ రాష్ట్రము జర్మనీనుండి వేరుచేయబడినది. మెమెల్ రాష్ట్రమునకు ప్రత్యేకత కల్పింపబడినది. ఓడినవారివలన రాజ్యములను గెలిచిన వారాక్రమించుకొనిరి. ఆర్థికసీతి తారుమారైనది. ధనవంతులతో తులదూగు లండనునగరపు ప్రతిభ తగ్గినది. న్యూయార్కునగరపు విలువ హెచ్చినది. అమెరికను సంయుక్త రాష్ట్రములు ప్రపంచమునకు పెట్టుబడి దారులైనవి. ఋణదాతగనుండే ఘంగాండు

గృహ లక్షి

బుణగ్రస్తమైనది. క్రమక్రమముగా ప్రజాప్రభుత్వములు క్షీణింపసాగినవి. దేశదేశములందరాజకములు పాడజూపసాగినవి. అందుచే నియంతలు (Dictators) తలతెత్తసాగిరి.

ఇట్లు ప్రపంచపటమంతయు రాజకీయ, ఆర్థిక, సాంఘిక పునర్నిర్మాణ చిందావందర సంక్షోభములతో తారుమారైనది. జర్మను సామ్రాజ్యము రిపబ్లిక్ (Republic) గా మారిపోయినది. ఏవైనా ఒక పట్టణమందు బిస్మార్కుయొక్క శక్తి సామర్థ్యములవల్ల జర్మనీదేశము మహాసామ్రాజ్యముగ ప్రకటింపబడెనో అపట్టణమొకటి జర్మనీ అవమానకరమైన సంధిపరితుల కొడంబడి సంధిపత్రముపై సంతకముచేసినది. కాలక్రమమున జర్మనీకి పాండెన్ బర్గు అధ్యక్షుడాయెను. మహాసంగ్రామపు దెబ్బనుండి జర్మనీ త్వరితగతినే కోల్పోవసాగినది ఆయుధసామాగ్రిని తయారుచేయు కర్మాగారములన్నియు వస్త్రోత్పత్తి యంత్రాగారములుగ మారినవి. సైనికులందరు కార్మికులుగ మారిపోయిరి. సామ్రాజ్య విస్తీర్ణముచేయు కంకణము కట్టుకొన్న వాతీస్థానమందు సామ్యవాదులు కమ్యూనిస్టులుపనిచేయసాగిరి. యుద్ధపు బుణములను తీర్చివేయుటయే వారి ముఖ్యశయము. కాని కాలక్రమమున జర్మన్ రిపబ్లిక్ ఒక వ్యక్తియొక్క నియంతృత్వముక్రింద పరిపాలింపబడునని యెవరును యూహింపలేదు.

ఆనియంతయే హిట్లర్. హిట్లరుయొక్క పుట్టు పూర్వోత్తరములు చాలవినోదమునవి. నిజమున కతడు బోహీమియన్ తెగకు జెందినవాడు. అతనితల్లి బోహీమియన్ బాతిష్ట్రీ. హిట్లరు తనతల్లి బోహీమియన్ బాతిష్ట్రీయని చెప్పకొనుటకు సిగ్గుపడును కనుకనే యాతడేమిపయమునందును తల్లిమాటయెత్తడు. తల్లిమాటయే గాదు డ్రీబాతిష్ట్రీవేరనే తలంపడు. అతని పూర్వీకులనామకులు. హిట్లరు పేదలయొక్క బిడ్డ. మహాసంగ్రామమునందరితోక సామాన్య సైనికుడుగ పనిచేసెను.

అప్పటివరకాతడు వియన్నాపట్టణ పరిసరప్రాంతములందు తాపీపనివాడుగను చిత్రలేఖకుడుగాను జీవించుచుండెడివాడు. దేశభక్తికంటే జీవితపునిరాశయే యాతని మొదట సైనికునిగతయారుచేసినది. చచ్చుటయే పరమావధిగాగలవాడు యుద్ధమునందు మేటిపీరుడుగ పనిచేయును. హిట్లరు చాకచక్ర్యములతోను తెగువతోను యుద్ధముచేయసాగెను. కండకముల యుద్ధము (Trench warfare) నందు హిట్లరు తీవ్రముగ పనిచేయసాగెను. ఇంతలో శత్రువులు వివచాయువును ప్రయోగించిరి స్మృతితప్పి హిట్లరు తక్కిన సైనికులతో పడిపోయెను. వారందరు ముస్లిన్లనిచ్చ నగరమునకు గొంపోబడిరి. హిట్లరు దానికి విముఖుడు. సామాన్య సైనికునియొక్క అభిప్రాయములను సామ్రాజ్య నిర్మాతలయొక్క సంధిపరకుచేయుట కలలోనివార్త. స్వప్నదృశ్యములు సాధ్యముగా నెరవేరుట నాగరికతయొక్క లక్షణము. వెన్నెలున్నసంధిని ప్రతిఘటించుటకును జర్మనీని పునర్నిర్మించుటకును హిట్లరు సంకల్పించెను. వెంటనే ఒక సంఘమును స్థాపించెను. ఆదియే నేడు ప్రపంచమంతట 'నాజీ' సంఘమని పిలువబడుచున్నది. హిట్లరుయొక్క అసమానప్రతిభా శేముషీధురంధత్వమువలననే నేడు నాజీసంఘము ప్రపంచమారుమూలలందు పేరు మోగుచున్నది. నాజీసంఘముయొక్క నిర్మాతయే ప్రాణమును, పోషకుడును హిట్లరే. "జర్మనీ మేల్కొనుము! యూదా నాశనమగుము!" ("Deutschland erwache! Juda revreche!") అనునదియే నాజీసంఘముయొక్క ముఖ్యసిద్ధాంతము. హిట్లరు తనకొక ప్రత్యేక సైన్యమును సిద్ధముచేసికొనెను. దానిబలముతో యాతడు జర్మనీనితిరిగి నిర్మింపసాగెను. తనప్రతిర్థులనుచీల్చి చెండాడుటలో హిట్లరు కేవలము నిర్ణయించు. తన ఆశయములను నెరవేర్చుకొనుటకై యాతడు చేసిన దుష్కృత్యములు వర్ణనాతీతములు. తన యభిమతము నెరవేర్చుకొనుటకై యాతడెంతమందినో నిర్బంధించెను.

ప్రేమ స మ స్య

ఎన్ని ప్రాణము లో తీయించెను. రీచ్ స్టాగ్ భవన దహనపు కేసు (Reischtag fire case) యాతడు కేవలము కల్పించినదని బ్రెస్లెన్ మొదలగు విఖ్యాత విశ్లేషకులు ప్రపంచమునకు చాటి చెప్పిరి. ఆవంత ప్రహసనమునందు హిట్లరు తన ప్రత్యర్థులైన వాండర్ లూబే, డి మెట్రాప్ మొదలగు సుప్రసిద్ధ పురుషులను నాశము గావించినాడు. ఇంకను యెన్నియో వింత కేసులను సృష్టించి ప్రఖ్యాత ప్రత్యర్థులను ఉరి స్తంభముల కెక్కించినాడు. యూదులనిన హిట్లరునకు చాల హేయము. దయ్యమే యూదుల తండ్రి (The devil is the father of the Jews) యని సతతము యాతడు పలుకుచుండును. జర్మన్ జాతికి యూదులు వేరు పురుగులవంటి వారని యాతడు నమ్ముచుండును. అందుచే యూదులను పూర్తిగా జర్మన్ రాజ్యమునుండి తమి వేయుటకై యాతడు సమకట్టెను అందుకై యతడెన్నియో అట్టహాసములను గావించెను. యూదులకు విరుద్ధముగా ప్రచారము సల్పుటకై యాతడు ("The Berlinew Tageblatt," "Frank funter zeitung") అను రెండు పత్రికలను యూనియోభాషలో నెప్రకటించుచుండెను. యూదులకు విరుద్ధముగా నెన్నియో శాసనములను ప్రకటించెను. యూదులు ఎక్కువ లాభమును సంపాదించుకూడదు. మిక్కిలిగా ధనముకూడ బెట్టుకూడదు. జర్మను ప్రజలపై ఫిర్యాదులు చేయకూడదు.

ప్రభుత్వ ఉద్యోగములందు వారు ప్రవేశింపకూడదు. పాఠశాలలయందు వారు బోధకులుగ నుండకూడదు. క్రైస్తవ నామములను వారు ధరింపకూడదు. పన్నులు యూదులపై సెక్కువగా విధించవలెను. యూదులతో జర్మనుల కేవిధమగు సంబంధ బాంధవ్యము లుండకూడదు. యూదులతో నేమిసామచేయుచున్న జర్మనులు కఠినముగ శిక్షింపబడుదురు. శక్తియున్న జర్మనులు యూదులయొక్క ప్రాణమానధనములను హరింపవచ్చును. యూదుల నేమిచేసినను ఫిర్యాదు లేదు యూదులు స్వేచ్ఛగా ప్రయాణములు చేయుకూడదు ఇట్టి నిర్బంధ శాసనములను హిట్లరు క్రమముగా వృద్ధిచేయసాగెను. ఇట్టి భయంకర రాక్షస శాసనములకు వెరచి యూదులు జర్మనీని విడిచి దేశ దేశములకు పారిపోవజొచ్చిరి. ఆఫిల ప్రపంచ విఖ్యాత భౌతిక శాస్త్రజ్ఞులకు చక్రవర్తియని పేరు గాంచిన ప్రొఫెసరు ఈస్టెన్ పండితుడు ప్రాణముల నరచేత బిగియబట్టుకొని ఇంగ్లాండు పారిపోయెను. అట్టే తక్కిన మేధాసంపన్నులందరు ఆయా దేశములకు పారిపోయి తలలు దాచుకొనసాగిరి. యూదులకును జర్మనులకును వివాహములు జరుగకుండునట్లు శాసనములు కావించబడినవి. దానికి విరుద్ధముగ ప్రవర్తించినవారు నాజీసంఘముయొక్క నిరంకుశ పద్ధతులకు బలియగుదురు. అందుచే యెవరును సాహసించి యూదులతో సంబంధ బాంధవ్యములను జరుపకుండిరి.

- తల్లి : లలితా! ఏమిటే చదువుతున్నావు ?
- లలిత : నాకు దెలియదే.
- తల్లి : ఏమిటో తెలియకనేనా అంతగట్టిగా చదువుతున్నావు ?
- లలిత : గట్టిగా చదివాను కాని వినలేదమ్మా.